

Asia: VN/25665/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomiot koskien kansalaisneuvontaa:

Vakuutusoikeus kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta.

Vakuutusoikeus yhtyy lausunnossaan Kansalaisneuvonta -palvelun lakkauttamisen osalta Helsingin hallinto-oikeuden ja Keski-Suomen käräjäoikeuden lausunnoissaan esittämiin seikkoihin.

Vakuutusoikeus toimii tuomioistuinlain mukaan toimeentuloturva-asioiden erityistuomioistuimena sille lain nojalla kuuluvissa asioissa. Vakuutusoikeuden toimivaltaan kuuluvat asiat eivät välttämättä ole yleisesti tiedossa ja vakuutusoikeudessa annetaankin jo nykyisellään paljon yleisluontoista neuvontaa julkisia palveluja koskeviin kysymyksiin, jotka eivät välttämättä kuulu vakuutusoikeuden toimivaltaan liittyviin muutoksenhakuasioihin. Vakuutusoikeuden tehtävänä ei myöskään ole antaa oikeudellista neuvontaa. Mikäli neuvontapalvelu lakkautetaan, on siitä mahdollisesti seurauksena vakuutusoikeudessa se, että asiakasyhteydenottojen määrä lisääntyy entisestään.

2. Huomiot koskien palveluväylän käyttövelvollisuuden poistamista:

-

3. Huomiot eräiden tukipalveluiden maksullisuutta koskevan sääntelyn muuttamisen suhteen:

Vakuutusoikeus viittaa tukipalveluiden maksullisuutta koskevan sääntelyn muuttamisen osalta Helsingin hallinto-oikeuden lausunnossa esitettyyn ja toteaa, että Suomi.fi -palvelu on myös vakuutusoikeuden käytössä sähköisen asiointipalvelun taustalla.

Lisäksi vakuutusoikeus tuo esiin, että oikeudenkäynti vakuutusoikeudessa on pääsääntöisesti maksutonta, sillä yksityishenkilön vireille panemat valitusasiat käsitellään vakuutusoikeudessa maksutta, jos asia koskee oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää. Etuuslaitosten vireille panemien valitusasioiden käsittelystä peritään tuomioistuinmaksulaissa säädetyn mukainen oikeudenkäyntimaksu.

Yksityishenkilön vireille panemissa valitusasioissa on oikeudenkäynnin osapuolina etuuslaitoksia, joilta hallituksen esityksessä esitetysti perittäisiin jatkossa maksu tunnistuspalvelun käyttämisestä. Ottaen huomioon vakuutusoikeuden toimivaltaan kuuluvien asioiden luonne, niin vakuutusoikeus pitää Helsingin hallinto-oikeuden tavoin oikeuden saatavuuden näkökulmasta tärkeänä, että palvelu on jatkossakin hallinnossa asioiville maksutonta. Sähköisen asioinnin edistämiseen on viime vuosina panostettu paljon ja sähköinen asiointi niin etuuslaitoksissa kuin muutoksenhakuasteissakin on joustavoittanut asioiden käsittelyä. Näin ollen vakuutusoikeus korostaa, että lakisääteisen etuuden hakemiseen julkista valtaa käyttävältä ja hallintotehtävää hoitavalta etuuslaitokselta sekä mahdolliseen muutoksenhakuun liittyvien sähköisten palvelujen, kuten tunnistuspalvelun, maksullisuus etuuslaitokselle tai muutoksenhakuasteelle, eivät saa muodostua esteeksi sähköisen asioinnin käyttämiselle. Vaikutusten arvioinnissa tulisikin ottaa huomioon se, että maksullisuus voisi johtaa sähköisen asioinnin käytön vähentymiseen, jolloin sähköisen asioinnin kokonaisvaltaiset hyödyt menetettäisiin.

Kivari Tuula
Vakuutusoikeus